

Z VĚDECKÉHO ŽIVOTA

Zpráva z konference „Obchodní právo v judikatuře nejen českých soudů“

V pátek 7. prosince 2018 se v prostorách Právnické fakulty Univerzity Karlovy konal již sedmý ročník doktorandské vědecké konference pořádané kolektivem interních doktorandů katedry obchodního práva. Tématem konference, již se zúčastnili doktorandi i akademičtí pracovníci předních českých i slovenských univerzit, bylo *Obchodní právo v judikatuře nejen českých soudů*.

Tento ročník konference byl věnován *doc. JUDr. Stanislavu Plívovi, CSc.*, přednímu českému akademikovi a odborníkovi na obchodní právo a dlouholetému vedoucímu katedry obchodního práva, který by v roce 2018 oslavil pětáosmdesáté narozeniny.

Konferenci již tradičně zahájila stručným úvodem vedoucí katedry obchodního práva, *prof. JUDr. Stanislava Černá, CSc.*, která především přivítala účastníky konference a představila téma konference, které tentokrát bylo zaměřeno na českou i zahraniční judikaturu. Následovala vystoupení jednotlivých řečníků se svými příspěvky, která byla rozřazena do šesti tematických bloků. Moderaci diskuse se ujal *Mgr. Jan Flídr*, interní doktorand katedry obchodního práva Právnické fakulty Univerzity Karlovy a jeden z organizátorů konference.

S příspěvkem *Výkon funkce člena orgánu dceřiné společnosti zaměstnancem mateřské společnosti* zahájil celou konferenci i první blok *Mgr. Martin Floresz* z Právnické fakulty Masarykovy univerzity. Autor ve svém příspěvku navázal na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. srpna 2017, sp. zn. 29 Cdo 1866/2016, přičemž nejprve zhodnotil jeho závěry, jakož i argumentaci, o kterou je Nejvyšší soud opřel, načež se dále zaměřil na související otázky, které zůstaly v rozsudku neřešeny. Tyto přitom hodnotil jak v režimu obch. zák., který dopadal na uvedený případ, tak v režimu stávající účinné právní úpravy. V diskutovaném rozhodnutí řešil soud situaci, kdy člen orgánu akciové společnosti byl zároveň zaměstnancem její mateřské společnosti, kde jeho náplní práce bylo *de facto* členství v orgánech dceřiných společností, za což pobíral mzdu, načež se po skončení funkce domáhal po dceřiné společnosti odměny obvyklé za výkon funkce po dobu, kdy neměl se společností uzavřenu smlouvu o výkonu funkce. Autor se ztotožnil se závěrem Nejvyššího soudu, že vznesený nárok je v rozporu se zásadami poctivého obchodního styku, byt zpochybnil některé dílčí argumenty, na nichž soud své rozhodnutí založil. Nabídl přitom rovněž alternativní argumentaci spočívající v tom, že nárok na odměnu ani nevznikl, neboť nebyla splněna podmínka „řádného výkonu činnosti“ (§ 571 odst. 2 obch. zák.) z důvodu porušení péče řádného hospodáře členem orgánu, když za daných okolností (svědčících tomu, že záměrem stran byla bezplatnost výkonu funkce, respektive že odměnou je mzda u mateřské společnosti) jako člen statutárního orgánu za společnost v rozporu s povinností loajality neinicioval uzavření své smlouvy o výkonu funkce, ve které by bezplatnost sjednal. Dále autor navázal úvahami nad přípustností výkonu funkce člena orgánu zaměstnancem mateřské společnosti z pohledu možného omezení jeho odpovědnosti a jeho vázanosti pokyny zaměstnavatele. Konstatoval, že k omezení odpovědnosti nedochází, a to ani ve formě přenosu na zaměstnavatele, ani ve formě omezení její výše podle § 257 odst. 2 zákoníku práce. Odpovědnost člena orgánu vůči korporaci i třetím

osobám je jeho pracovním poměrem k mateřské společnosti nedotčena, jeho ochrana jako zaměstnance se projeví jen v tom, že přesáhne-li výše vůči němu uplatněného nároku na náhradu škody limit stanovený v § 257 odst. 2 zákoníku práce, bude mít v rozsahu nad tento limit regresní nárok vůči svému zaměstnavateli. Závěrem uzavřel, že problém nepředstavuje ani vázanost zaměstnance pokyny zaměstnavatele, neboť je-li zaměstnanec členem orgánu, není vázán pokyny zaměstnavatele týkajícími se obchodního vedení, neboť je zakazuje obch. zák., respektive z. o. k., a zaměstnanec je povinen plnit pouze pokyny souladné s právními předpisy.

První blok uzavřel *JUDr. Jaromír Kožíak, Ph.D.*, z Právnické fakulty Masarykovy univerzity s příspěvkem *Aplikabilita zahraniční judikatury na české pravidlo podnikatelského úsudku*. Autor úvodem zdůraznil, že zatímco tuzemská literatura i judikatura k tématu je poměrně chudá, v zahraničí se setkáme s velmi propracovanými systémy. Možnost přebírat závěry zahraničních rozhodnutí je tedy velmi lákavá. Autor rozlišil přímé přebírání závěrů zahraničních rozhodnutí (kdy je zahraniční rozhodnutí samo o sobě použito jako argument pro řešení případu, který se řídí českým právem) a nepřímé přebírání (zahraniční zdroj je inspirací, ale argumentace se opírá výhradně o české právo). Zatímco v druhém případě lze z cizích rozhodnutí čerpat volně (inspiraci není třeba odůvodňovat), v případě přímého přebírání závěrů je třeba vyargumentovat, proč je závěr ze zahraničního zdroje aplikovatelný i v českém prostředí. Autor zdůraznil, že zahraniční judikaturu nelze přebírat bez dalšího, nýbrž je nejprve třeba provést alespoň základní test použitelnosti zahraničního rozhodnutí. K tomu formuloval základní otázky, které je vhodné si před jeho aplikací klást: 1) Jde o porovnatelné právní systémy? 2) Existuje v obou státech porovnatelný problém? 3) Existuje v obou státech porovnatelná regulace problému? 4) Řeší zahraniční úprava stejnou potřebu? 5) Existuje stejný druh právní žaloby, případně řízení, a využívá se obdobným způsobem? 6) Nese ve sporu důkazní břemeno stejná osoba? 7) Povede vítězství/prohra ve sporu k porovnatelným následkům? 8) Jsem schopen na předchozí otázky spolehlivě odpovědět? V další části příspěvku autor aplikoval navržený test na judikaturu státu Delaware a došel k závěru, že ji téměř nikdy nebude možné převzít přímo, může sloužit jen jako nepřímá inspirace. Oproti tomu německou judikaturu někdy bude možné s ohledem na podobnost regulace pravidla podnikatelského úsudku po náležitě úvaze převzít. Učinit to korektně ale bude pro osobu aplikující právo značně obtížné – v praxi je tak zpravidla jednodušší vyargumentovat přiměřenost a potřebnost obdobného pravidla z tuzemské regulace. Autor uzavřel, že při provádění testu se může stát, že narazíme na otázky, na které neumíme odpovědět, získání odpovědi by si vyžádalo neúměrné úsilí nebo je získaná odpověď nejistá či neurčitá. To samo o sobě je třeba brát jako negativní signál a v těchto případech je vhodné se přímé aplikaci zahraničního rozhodnutí vyhnout. Pokud přebíráme cizí judikaturu, je potřeba ji převzít co nejpresněji, a pokud se od ní chceme odchýlit, je potřeba tuto odchylku uvést a odůvodnit – jinak citované zahraniční rozhodnutí působí paradoxně jako argument proti našim závěrům nebo může vyvolat otázky, zda je odchýlení se úmyslné, nebo zda jde o nepřesné převzetí zahraniční judikatury.

Druhý blok zahájil *Ing. Mgr. Radek Ruban, Ph.D.*, z Právnické fakulty Masarykovy univerzity s příspěvkem *Vzájemný vztah návrhů na vyslovení neplatnosti a určení nicotnosti usnesení valné hromady*. Autor nejprve objasnil systematiku následků vad projevů vůli nejvyšších orgánů kapitálových společností a vysvětlil základní teoretické rozdíly mezi *neplatností*, *nicotností* a *neúčinností* usnesení valných hromad. Poté se zabýval vývojem institutu *nicotnosti*. Uvedl, že nicotnost dovodila v poměrech obchodního zákoníku judi-

katura (odkázal na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 1. 6. 2000, sp. zn. 32 Cdo 500/2000), což vedlo v konečném důsledku k „procesní konkurenci“ řízení o vyslovení neplatnosti a řízení o určení nicotnosti. Tento nepříznivý stav (vyřešil Nejvyšší soud v usnesení ze dne 27. 1. 2009, sp. zn. 29 Odo 1060/2006. Poté se chopil iniciativy zákonodárce a problematiku reguloval v § 200e odst. 5 o. s. ř., podle něhož mohl soud v řízení o neplatnosti rozhodnout i bez návrhu o nicotnosti usnesení valné hromady. Ačkoli bylo § 200e odst. 5 o. s. ř. zrušeno, bylo toto ustanovení „přeneseno“ do § 90 odst. 1 z. ř. s. Autor však uvedl, že ani současný stav (výslovná regulace) beze zbytku neřeší obtíže, které souvisejí se zdánlivou dualitou obou řízení. Jednou z klíčových otázek je, zda § 90 odst. 1 z. ř. s. platí také „inverzně“, tedy zda je možné, aby byla v řízení o určení zdánlivosti vyslovena neplatnost. Řešením je podle autora nauka o předmětu řízení. České procesní prostředí vychází z dvoučlenné teorie předmětu řízení. Žalobce je povinen vymezit předmět a (skutkový) základ procesního nároku (svůj nárok však nemusí právně kvalifikovat). V řízení o vyslovení neplatnosti, ale i v řízení o určení zdánlivosti navrhovatel uvádí skutkové důvody vad napadeného usnesení a domáhá se pravomocného rozhodnutí soudu, který by (ve výroku) stanovil, že napadené usnesení nevyvolává (vůči nikomu a pro nikoho) právní účinky. Právní kvalifikace návrhu (tedy to, zda je následkem tvrzených vad neplatnost či zdánlivost) není prvkem, který by určoval předmět řízení. Z toho vyplývá, že řízení o vyslovení neplatnosti a řízení o určení zdánlivosti usnesení valné hromady jsou z hlediska předmětu řízení totožná, tedy že jde o řízení jediné. Soud není vázán právní kvalifikací tvrzených vad usnesení valné hromady, a proto může vyslovit neplatnost či určit zdánlivost bez ohledu na právní kvalifikaci navrhovatele. Z tohoto pohledu je § 90 odst. 1 z. ř. s. nadbytečný a nesprávný je také závěr, podle kterého dochází při aplikaci § 90 odst. 1 z. ř. s. k překročení návrhu navrhovatele. Mají-li totiž obě řízení totožný předmět, spočívá rozdíl výhradně v právní kvalifikaci (nikoli v tom, že by soud přisoudil něco jiného nebo víc). Svůj příspěvek autor uzavřel tvrzením, že se prezentované závěry prosadí také ve vztahu k občanskoprávním následkům vad právního jednání. Z hlediska jednoty předmětu řízení je tedy nedůležité, zda se žalobce domáhá určení *zdánlivosti* (§ 551 a násl. o. z.) či *neplatnosti* (§ 580 a násl. o. z.) právního jednání.

Na příspěvek předcházejícího řečníka naviazala a druhý blok uzavřela *Mgr. et Mgr. Patrícia Dutková* z Právnické fakulty Univerzity Komenského v Bratislave s příspěvkem *Procesno-právne aspekty určenia neplatnosti rozhodnutia valného zhromaždenia v kontexte judikatúry slovenských a českých súdov*. Na úvod příspěvku autorka predostrela základný právny rámec určenia neplatnosti uznesení valného zhromaždenia v podmienkach Slovenskej republiky a následne uskutočnila komparáciu s českou právnou úpravou s poukazom na tie najfundamentálnejšie diskrepancie právnych úprav. Najvýznamnejší rozdiel medzi slovenskou a českou právnou úpravou určenia neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia spočíva vo vnímaní uznesenia valného zhromaždenia ako takého. V kontexte slovenskej právnej úpravy a rozhodovacej praxe slovenských súdov uznesenie valného zhromaždenia nemá povahu právneho úkonu a preto nie je možné hovoriť o možnosti ničotnosti v jeho súvislosti tak ako v prípade českej právnej úpravy. Ďalšou neopomenuteľnou odlišnosťou je absolútna právna ochrana dobromyseľných dotknutých tretích osôb pred určením neplatnosti uznesenia. V zmysle § 131 ods. 4 slovenského obchodného zákonníka sa určenie neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia „*netýka práv nadobudnutých v dobrej viere tretími osobami*“. Následne autorka adresovala otázku slovenskej zákonnej požiadavky spočívajúcej v potenciálnom obmedzení práv akcionára podávajúceho návrh na určenie neplatnosti valného zhromaždenia v kontexte uznesenia Najvyššie-

ho sídu Slovenskej republiky (ďalej len „NS SR“) z 22. februára 2012, sp. zn. 2 Obdo 1/2012, a nálezu Ústavného sídu Slovenskej republiky (ďalej len „ÚS SR“) zo 16. júna 2011, IV. 434/2010-39. NS SR vo svojom rozhodnutí judikoval, že akcionár musí v rámci návrhu na určenie neplatnosti uznesenia skutočné obmedzenie jeho práv nie len tvrdiť, ale aj preukázať. Naopak, ÚS SR sa vo svojom náleze s názorom NS SR nestotožnil a mal za to, že akcionár nie je povinný obmedzenie svojich práv žiadnym spôsobom preukázať a bude postačujúce preukázať, že prijaté rozhodnutie valného zhromaždenia sa „dotýkalo akéhokoľvek práva patriaceho akcionárovi“. S ohľadom na dikciu slovenskej právnej úpravy autorka vyjadrila obavy ohľadom vhodnosti judikovaných záverov slovenských sídov. Rozhodnutie NR SR vníma ako nadmerne prísne a naopak rozhodnutie ÚS SR za nadmerne „oslobodzujúce“. Z uvedeného dôvodu autorka uzavrela, že akcionár by mal v návrhu na určenie neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia tak tvrdiť ako aj preukázať potenciálne a nie skutočné porušenie jeho práv, a poukázala na skutočnosť, že samotná spojitosť medzi prijatým rozhodnutím valného zhromaždenia a práva akcionára by nemala postačovať na aktívnu legitímáciu akcionára podať návrh na určenie neplatnosti uznesenia.

Tretí blok zahájil Mgr. Jan Kupčík z Právnické fakulty Masarykovy univerzity, ktorý posluchačúm predstavil svúj príspevek s názvom *Rozhodnutí Soudního dvora ve věci C-434/15 – Asociación Profesional Elite Taxi (Uber Spain) a jeho důsledky*. Úvodem autor predstavil predmetný rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 20. 12. 2017 ve věci C-434/15, *Asociación Profesional Elite Taxi (Uber Spain)*. V tomto rozsudku analyzoval charakter služby Uber POP z pohledu evropského práva. Uvedl, že zprostředkovatelská služba, která spojuje potenciálního zákazníka a neprofesionálního řidiče a přenáší informace o rezervaci přepravní služby, v zásadě splňuje kritéria pro službu informační společnosti. Služba Uber POP nicméně dle rozsudku v praxi sama poptávku vytváří, když bez ní by neprofesionální řidiči služby neposkytovali a zákazníci je (přirozeně) nemohli využít. Soudní dvůr tedy závěrem shledal, že zprostředkovatelská služba Uber POP je součástí hlavní přepravní služby, a proto je službou v oblasti dopravy. V další části příspěvku autor objasnil význam a kontext rozhodnutí Soudního dvora. Věnoval se tedy zejména unijní legislativě, která s pojmy služba informační společnosti a služba v oblasti dopravy pracuje. Klíčovým rozdílem je, že služba v oblasti dopravy nepodléhá režimu volného pohybu služeb, ale je závislá na národní úpravě. Následně autor kriticky hodnotil rozhodovací praxi českých sídů, které s výše uvedeným rozsudkem operovaly, zejména rozhodnutí Městského sídu v Praze ve věci *Taxify*. Zejména zdůraznil klíčový rozdíl mezi širší kategorií služeb v oblasti dopravy a užší kategorií dopravců, na kterou se vztahuje zákon o silniční dopravě. Dále se autor zabýval praktickými důsledky označení služby Uber (a dalších) za službu v oblasti dopravy. Konkrétně se autor zamýšlel nad otázkou povinnosti těchto zprostředkovatelských služeb (v oblasti dopravy) zřídit odštěpný závod, respektive pobočku. V souladu s již dříve prezentovanými akademickými názory došel k závěru, že rekonfigurací soukromého práva tato povinnost pro právnické osoby sídlící v jiném členském státě EU a podnikající na území ČR zanikla, a tudíž takové zprostředkovatelské služby, jako je např. Uber, mohou v ČR získat živnostenské oprávnění, aniž by musely zřizovat na území ČR pobočku. Závěrem se autor zamyslel nad motivací živnostenských úřadů k vyžadování splnění této neexistující povinnosti v souvislosti s navrhovaným zdaněním tzv. digitálních gigantů.

S dalším příspěvkem s názvem *Notifikace smluv o veřejných službách v přepravě cestujících v Úředním věstníku EU z pohledu recentní judikatury Soudního dvora EU* vystoupil Mgr. Ing. Jaroslav Menčík, LL.M., z Právnické fakulty Univerzity Karlovy. Autor začal svúj

příspěvek vysvětlením, že uzavírání smluv o veřejných službách v přepravě cestujících veřejnou dopravou představuje specifickou oblast širší problematiky zadávání veřejných zakázek a koncesí. Základním právním předpisem upravujícím smlouvy o veřejných službách v přepravě cestujících je nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1370/2007 ze dne 23. října 2007 o veřejných službách v přepravě cestujících po železnici a silnici a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 1191/69 a č. 1107/70. Nařízení v článku 7 odst. 2 ukládá objednatelům veřejné dopravy povinnost přijmout nezbytná opatření s cílem nejpozději jeden rok před zahájením nabídkového řízení nebo jeden rok před přímým uzavřením smlouvy zveřejnit v Úředním věstníku EU vybrané informace o smlouvách, které objednatel zamýšlí uzavřít. S ohledem na absenci výslovné úpravy a rozhodovací praxe doposud existovaly pochybnosti o tom, zda se notifikační povinnost vztahuje i na případy, kdy je smlouva o veřejných službách zadávána postupem upraveným v klasických zadávacích směrnících, tj. směrnících 2014/24/EU a 2014/25/EU. Z obdobných důvodů rovněž nebylo jasné, jaké právní důsledky může případné porušení notifikační povinnosti vyvolat. Naznačené nejasnosti se pokusil odstranit Soudní dvůr EU v rozsudku ze dne 20. září 2018, *Stefan Rudigier*, C-518/17. Autor zdůraznil, že v předmětném řízení Soudní dvůr EU i s odkazem na svou dřívější judikaturu dospěl k závěru, že článek 7 odst. 2 nařízení č. 1370/2007 je *lex specialis* a notifikační povinnost se proto uplatní i při uzavírání smluv podle postupů platných pro veřejné zakázky, tedy na všechny smlouvy o veřejných službách v přepravě cestujících bez ohledu na právní režim jejich zadávání. Autor dále zdůraznil, že vzhledem k tomu, že unijní normotvůrce nestanovil konkrétní ustanovení stran porušení čl. 7 odst. 2 nařízení č. 1370/2007, se dle Soudního dvora EU musí následky takového porušení řídit vnitrostátním právem. Dle názoru Soudního dvora EU je přitom namíste takový výklad, podle kterého porušení notifikační povinnosti nemá za následek zrušení výzvy k podávání nabídek, pokud jsou zároveň dodrženy zásady rovnocennosti, efektivit a rovného zacházení. Autor uzavřel, že některé otázky stále zůstávají otevřené. Předně není zřejmé, kdy konkrétně se bude jednat o porušení zásady rovnocennosti, efektivit nebo rovného zacházení. Stejně tak rozsudek nedává odpověď na otázku, jaký by měl být právní následek porušení notifikační povinnosti. Odpovědi na tyto otázky přinese zřejmě až další rozhodovací praxe.

Třetí blok uzavřela *Mgr. et Mgr. Bc. Silvie Štaňko* z Právnické fakulty Univerzity Karlovy se svým příspěvkem *Příčitatelnost protisoutěžního jednání řízené společností v judikatuře SDEU*. V úvodu se autorka věnovala specifickým podmínkám příčitatelnosti odpovědnosti za protiprávní jednání dceřiné společnosti její mateřské společnosti v evropském právu. Pro přičtení odpovědnosti není rozhodující, zda mateřská společnost ukládá dceřiné společnosti jednat protiprávně, ale zda spolu s ohledem na všechny hospodářské a právní vazby tvoří jednu hospodářskou entitu, tedy zejména vykonává-li mateřská společnost skutečně nad dceřinou společností rozhodující vliv. Skutečný výkon rozhodujícího vlivu se předpokládá v případě splnění tzv. domněnky na základě kapitálu, kdy mateřská společnost výlučně či téměř výlučně vlastní dceřinou společností. Autorka upozornila, že uplatní-li Komise tuto domněnku, je pouze na mateřské společnosti, aby prokázala, že k výkonu skutečného rozhodujícího vlivu nedocházelo; jinak bude mateřská společnost shledána společně a nerozdílně odpovědnou za zaplacení pokuty uložené její dceřiné společnosti. V další části příspěvku demonstrovala autorka mechanismus vyvrácení domněnky na základě kapitálu na aktuálním rozhodnutí SDEU ve věci C-155/14 P *Evonik Degussa GmbH a AlzChem AG*. Nejprve zdůraznila, že v projednávaném případě se dceřiná společnost účastnila kartelových dohod v rozporu s výslovnými a jasnými pokyny svých

mateřských společností. Soudní dvůr nicméně uzavřel, že ani takto udělené výslovné pokyny nejsou dostačující pro vyvrácení domněnky na základě kapitálu, pokud k takovému nerespektování pokynů nedochází pravidelně a obecně. Autorka závěr shledala kontroverzním, neboť právě udělování pokynů je jedním ze základních mechanismů uplatňování koncernového vlivu a v případě takového závažného porušení nelze po mateřské společnosti spravedlivě požadovat, aby nesla spoluodpovědnost za „uličnické“ jednání svojí dcery. Autorka zdůraznila, že zde byly i další specifické argumenty pro neexistenci výkonu skutečného rozhodujícího vlivu mateřských společností, zejména skutečnost, že jejich úmyslem bylo od počátku dceřinou společnost prodat. Přestože protisoutěžní jednání dceřiné společnosti spadalo z menší části do období jednání o prodeji do konkurenčního koncernu a z větší části do období po prodeji, Soudní dvůr neuznal argument „mocenským vakuem“ vzniklým v období jednání o prodeji, naopak dovedl skutečný výkon rozhodujícího vlivu. Autorka tedy uzavřela, že i když se posuzování skutečného rozhodujícího vlivu vztahuje k období protiprávního jednání, není dotčena možnost vycházet z informací týkajících se období předcházejícího, pokud lze doložit relevantnost těchto informací i pro období protiprávního jednání.

V pořadí čtvrtý blok zahájil *Mgr. Kamil Kovaříček* z Právnické fakulty Masarykovy univerzity, který vystoupil s příspěvkem na téma *K povinnosti rozdělovat zisk v kapitálových společnostech*. Autor na úvod vymezil povinnost zisk rozdělovat s odkazem na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2014, sp. zn. 29 Cdo 3059/2011. To mimo jiné uvádí, že právo podílet se na zisku je jedním ze základních práv akcionáře a že rozhodnout o jiném než plném rozdělení zisku lze jen výjimečně z důležitých důvodů pod sankcí neplatnosti takového usnesení valné hromady. Nejvyšší soud rovněž uvedl, že uvedené důležité důvody může věcně přezkoumávat, zdali odpovídají zájmům společnosti a zdali jsou v širším smyslu materiálně opodstatněné. Autor konstatoval, že rozhodnutí bylo vystavěno na teleologickém výkladu zákona, kdy Nejvyšší soud dovedl v rámci norem upravujících rozdělení zisku zvýšenou ochranu minoritních akcionářů. V další části příspěvku autor zkoumal tyto jednotlivé závěry v kontextu jejich vnitřní funkčnosti a přenositelnosti do úpravy kapitálových společností po rekodifikaci soukromého práva. Autor upozornil na skutečnost, že prohlášení neplatnosti usnesení valné hromady o nerozdělení zisku se májí s dovozeným účelem úpravy. Sankcí neplatnosti totiž nelze dosáhnout funkční ochrany minoritních akcionářů, jelikož nakumulovaný zisk zůstane nerozdělený. Dle autora tento nedostatek nelze překonat ani nárokem akcionářů na náhradu škody či přiměřené zadostiučinění, jelikož zpravidla nebudou dány podmínky pro jejich uplatnění a kvalitativně se jedná o jiné nároky, které by disproporcí mezi akcionáři pouze prohlubovaly. V závěru příspěvku se autor zamýšlel nad přenositelností těchto závěrů do nového rekodifikovaného práva. Uzavřel, že zákon o obchodních korporacích aplikovatelnost závěrů o potenciální neplatnosti usnesení valné hromady pro nerozdělení zisku nevylučuje. Na druhé straně zákon dle autora poskytuje jiné a efektivnější nástroje pro dosažení účelu úpravy, jakou je například určovací žaloba na určení pozitivního rozhodnutí o rozdělení zisku dle § 80 o. s. ř. v kombinaci se systacím hlasů majoritního akcionáře dle § 212 o. z. (v návaznosti na návrh minoritního akcionáře zisk rozdělit) anebo možnost exitového mechanismu dle § 89 z. o. k. Obě tyto alternativy nejen že nevyžadují založení pravomoci meritorně usnesení valné hromady přezkoumávat, ale rovněž poskytují minoritním akcionářům i peněžité vyrovnání.

Čtvrtý blok uzavřela příspěvkem *Schreiber v. Carney aneb k (ne)přípustnosti koupě hlasů akcionáře* *Mgr. Lucie Slavíková* z Právnické fakulty Univerzity Karlovy. Autorka na

úvod nastolila otázku, do jaké míry je akcionář oprávněn svobodně disponovat s hlasovacím právem spojeným s jeho akciemi. Akcionář jako reziduální vlastník společnosti, který nese (i negativní) následky výkonu svého hlasovacího práva, by měl hlasovací právo vykonávat osobně, podle svého uvážení a s nezbytnou loajalitou. Přesto nic nebrání uzavírání akcionářských dohod o výkonu hlasovacích práv, jejichž předmětem je koordinace výkonu hlasovacího práva mezi více akcionáři (nezřídkda za úplatu). To je logické, neboť i ostatní akcionáři jsou reziduálními vlastníky společnosti a nesou také následky smluvného výkonu hlasovacího práva. Složitější může být otázka, zda je přípustná koupě hlasů samotnou společností, popřípadě třetími osobami. Obchodní zákoník prohlašoval dohody o výkonu hlasovacích práv, v nichž se akcionář zavazoval hlasovat určitým způsobem výměnou za výhody poskytnuté společností, bez dalšího za neplatné. Česká právní teorie i judikatura se přiklání k nepřipustnosti koupě hlasů i za stávající právní úpravy, a to s odkazem na zákaz štěpení akcionářských práv, jehož projevem je např. § 281 odst. 4 z. o. k. V další části příspěvku autorka stručně shrnula vývoj (prozatím neuzavřený) série rozhodnutí v případě společnosti Vodovy a kanalizace Zlín. Důležité rozhodnutí valné hromady bylo přijato na základě hlasů, které za akcionáře vykonával zmocněnec. Plná moc však obsahovala ujednání (např. vysoké smluvní pokuty při odvolání plné moci) vyvolávající pochyby, zda se nejednalo o zastřený převod hlasovacích práv. Následně autorka zmínila známý případ *Schreiber v. Carney* z roku 1982, kdy soudy státu Delaware řešily otázku přípustnosti koupě hlasů akcionáře samotnou společností. Do vydání tohoto rozhodnutí byla koupě hlasů neplatná pro rozpor s veřejným pořádkem. Nově však delawarské soudy rozhodly, že (ne)platnost koupě hlasů záleží na účelu jejich koupě – jestliže společnost nesledovala žádný podvodný cíl sledující zkrácení práv akcionářů nebo poškození společnosti, může být koupě hlasů platná. Nastolený způsob posuzování platnosti koupě hlasů aplikovaly delawarské soudy i v případě posuzování platnosti rozhodnutí valné hromady společnosti HP v případě fúze společností HP a Compaq. Autorka uzavřela svůj příspěvek s tím, že koupě hlasů akcionáře společností či třetími osobami není *per se* zakázaná, nicméně je třeba zkoumat okolnosti konkrétního případu a posuzovat účel koupě hlasů. Autorka se tak vymezila vůči doktrinálnímu názoru dovozujičímu zákaz koupě hlasů akcionáře např. z § 281 odst. 4 z. o. k.

Pátý blok se svým příspěvkem *Pojem obchodního tajemství a jeho reflexe v rozhodovací praxi českých soudů* zahájila Mgr. Pavlína Makulová z Právnické fakulty Univerzity Karlovy. V úvodu příspěvku se autorka věnovala historickému exkurzu právního zakotvení pojmu obchodního tajemství na území České republiky. Obchodní tajemství bylo jako samostatný právní institut v ČR právně zakotveno až obchodním zákoníkem. Předválečné právo poskytovalo ochranu pouze obchodnímu nebo výrobnímu tajemství před nekalosoutěžním jednáním v rámci zákona o ochraně před nekalou soutěží z roku 1927, který byl v roce 1950 zrušen. Autorka dále pojednala o rozdílech v zákonných definicích pojmu obchodní tajemství před a po rekodifikaci soukromého práva. Dovodila, že občanský zákoník sice používá pro vymezení definičních znaků pojmu odlišné od pojmů používaných za předchozí právní úpravy, ovšem podstata tohoto právního institutu změněna nebyla. V další části příspěvku autorka upozornila, že od účinnosti obchodního zákoníku byla koncipována tzv. neformální ochrana obchodního tajemství, která platí i v soudobé právní úpravě. Její podstatou je, že obchodní tajemství požívá právní ochrany *ex lege* od okamžiku, kdy dojde k naplnění všech zákonných definičních znaků kumulativně, a právní ochrana zaniká okamžikem odpadnutí některého z nich. Jednotlivé definiční znaky mají i v soudobé právní úpravě povahu relativně neurčitých právních pojmů a je tak nezbytné

je interpretovat v souladu s relevantní judikaturou. Autorka proto při rozboru a výkladu jednotlivých definičních znaků obchodního tajemství podle § 504 o. z. vycházela z dostupné judikatury, která existuje takřka výlučně ještě k právní úpravě před rekodifikací soukromého práva. Nejvíce se autorka věnovala definičnímu znaku „*skutečnosti v příslušných obchodních kruzích běžně nedostupné*“, kde zdůraznila např. rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 25. 5. 2001, sp. zn. 31 Ca 189/2000, a dvě rozhodnutí Nejvyššího správního soudu – rozhodnutí ze dne 9. 12. 2004, sp. zn. 7 A 118/2002, a rozhodnutí ze dne 30. 5. 2014, sp. zn. 5 Afs 48/2013. Na závěr autorka shrnula, že obchodní tajemství požívá neformální ochrany *ex lege* jen za předpokladu, že jsou kumulativně naplněné znaky uvedené v zákoně. Vzhledem k tomu, že jde o neurčité právní pojmy, je k jejich výkladu nezbytná znalost judikatury českých soudů. I po rekodifikaci soukromého práva lze pro interpretaci jednotlivých definičních znaků obchodního tajemství vycházet z relevantní judikatury soudů z období před rekodifikací.

Pátý blok uzavřela *Mgr. Gabriela Brejchová*, asistentka soudce Nejvyššího soudu ČR, s příspěvkem *Povinnost znalce k náhradě škody při převodu jmění na akcionáře*. Autorka ve svém příspěvku stručně představila jeden z druhů přeměny obchodních korporací – institut převodu jmění na akcionáře a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. září 2018, sp. zn. 29 Cdo 4803/2016. Nejvyšší soud se v tomto usnesení zabýval výkladem § 220k, § 220l a § 220p obch. zák. a přijal závěr, že menšinový akcionář je oprávněn se domáhat náhrady škody při převodu jmění na hlavního akcionáře vůči znalci, jestliže výše přiměřeného vypořádání byla podložena jeho vadným znaleckým posudkem, a toto své právo může uplatnit nezávisle na svém právu na dorovnání vůči hlavnímu akcionáři, které je omezeno prekluzivní lhůtou. Aby bylo dosaženo spravedlivého uspořádání vztahů, může znalec žádat po hlavním akcionáři to, co sám plnil menšinovému akcionáři z titulu náhrady škody. Tyto závěry se uplatní i za aktuální právní úpravy obsažené v zákoně o přeměnách, která zakotvuje odpovědnost znalce za škodu způsobenou při přeměně obchodní korporace. V další části příspěvku se autorka zaměřila na závěry předmětného usnesení Nejvyššího soudu a jeho důsledky. Hlavním z nich je zásah do struktury vztahů v rámci zanikající společnosti, neboť mezi menšinovým akcionářem a znalcem neexistuje žádný právní vztah, ze kterého by byl menšinový akcionář oprávněn se náhrady škody domáhat. Toto oprávnění také prolamuje prekluzivní lhůtu, ve které se může menšinový akcionář domáhat dorovnání přiměřeného vypořádání. Ta chrání právní jistotu přejímajícího akcionáře, že po uplynutí určité lhůty proti němu nebudou vzneseny další nároky související s přiměřeným vypořádáním. Autorka dále upozornila na právní vývoj institutu převodu jmění, z něhož lze dovodit, že není vhodné odpovědnost znalce aplikovat, neboť původní ustanovení směrnic, ze kterých převod jmění vychází, odpovědnost znalce přímo vylučovaly. Navíc odpovědnost znalce za škodu se neuplatní ani v institutu *squeeze-outu*, který je téměř totožný s převodem jmění. V poslední části svého příspěvku se autorka zabývala otázkou řádného vypracování znaleckého posudku. Jestliže menšinový akcionář využije své právo na náhradu škody vůči znalci, je třeba nejprve posoudit, zda znalec zpracoval posudek řádně. Podle předmětného usnesení Nejvyššího soudu však znalec svou povinnost zpracovat znalecký posudek řádně neporušil, jestliže postupoval v souladu s aktuálními a obecně uznávanými pravidly oboru oceňování, bez ohledu na to, zda podle názoru jiného znalce byla výše přiměřeného vypořádání odlišná. Autorka proto uzavřela, že v praxi jen zřídka nastane situace, ve které znalec nezpracuje znalecký posudek řádně (v souladu s usnesením Nejvyššího soudu) a bude po něm možné žádat náhradu škody.

Poslední blok zahájil *Mgr. Jan Fládr* z Právnické fakulty Univerzity Karlovy s příspěvkem *Nahrazení projevu vůle společníka zavázaného z dohody o výkonu hlasovacích práv*. Na úvod příspěvku seznámil autor posluchače se závěry tuzemské doktríny k přednášenému tématu. V právní teorii dominuje závěr, že strana dohody o výkonu hlasovacích práv se nemůže domoci jejího splnění žalobou na nahrazení projevu vůle spolukontrahenta spočívající v hlasování na valné hromadě dříve dohodnutým způsobem. Tomuto stanovisku autor oponoval. Žaloba na nahrazení projevu vůle představuje žalobu na plnění a rozsudek nahrazující projev vůle deklaratorní rozhodnutí. K jeho vydání proto není na rozdíl od rozhodnutí konstitutivní povahy třeba zákonné zmocnění; strana smlouvy se může domáhat nahrazení projevu vůle již proto, že se k němu spolukontrahent smluvně zavázal. Autor upozorňoval, že k odlišnému výsledku aplikace práva nelze v oblasti práva obchodních korporací dospět ani argumentem, že rozsudek nahrazující projev vůle společníka by nepřípustným způsobem zasahoval do vnitřních poměrů společnosti. Autor argumentoval, že soudní rozhodnutí nahrazující hlasování společníka ještě ničeho nevypovídá o výsledku hlasování. Pravomocné rozhodnutí nahrazuje pouze hlasy, které povinný společník musí odevzdat, nikoli usnesení valné hromady. Rozhodnutí nahrazující projev vůle společníka také nepředjímá, jak mají být hlasy započítány či zda není hlasovací právo společníka sistováno. Do vnitřních poměrů proto rozsudek nezasahuje více než korespondenční způsob hlasování. Na závěr příspěvku autor obhajoval stanovisko, že nahradit projev vůle spolukontrahenta dohody o výkonu hlasovacích práv lze také prostřednictvím předběžného opatření. Autor připustil, že nahradí-li soud v předběžném opatření projev vůle společníka a je-li přijaté usnesení valné hromady nerevokovatelné, ztrácí později vyneseno rozsudek na významu. To je však jev, se kterým se lze setkat i mimo právo obchodních korporací a jenž neodůvodňuje nemožnost domáhat se ochrany předběžným opatřením. Nejen nařízením předběžného opatření, ale také jeho nenařízením hrozí vznik nevratných důsledků. Paušální zamítnutí ochrany prostřednictvím předběžného opatření by proto začasť vedlo k tomu, že by se strana dohody o výkonu hlasovacích práv nemohla svého smlouveného nároku soudně domoci a soudní ochrana by jí byla ve výsledku upřena.

S posledním příspěvkem s názvem *Regresní nároky mezi avalisty* vystoupila *Mgr. Zuzana Dvořáková* z Právnické fakulty Masarykovy univerzity, která se zabývala postavením avala po zaplacení směnky a jeho vztahem k ostatním avalům, kteří převzali směnečné rukojemství za stejného dlužníka. Na úvod shrnula závěry přijaté Nejvyšším soudem v rozsudku ze dne 31. 5. 2016, sp. zn. 29 Cdo 2653/2015, v němž Nejvyšší soud dovodil subsidiární aplikaci ustanovení občanského zákoníku o regresu mezi spoludlužníky na vztahy mezi avaly stejného stupně. Závěr Nejvyššího soudu je průlomový, neboť odborná literatura i dosavadní judikatura možnost subsidiární aplikace občanského zákoníku na vztahy mezi těmito avaly odmítala. Autorka rozebrala jednotlivé argumenty Nejvyššího soudu – odkaz na starší odbornou literaturu, absenci speciální úpravy v zákoně směnečném a šekovém o vypořádání mezi avaly stejného stupně a možností subsidiárně aplikovat ustanovení občanského zákoníku ve směnečném právu. Přitom poukázala na čl. I § 32 odst. 3 zák. směn. a šek., který upravuje postavení zaplativšího avala, a to i ve vztahu k avalům stejného stupně, když vůči nim regres zaplativšímu avalovi nepřiznává. Toto ustanovení podle autorky možnost subsidiární aplikace občanského zákoníku na vztahy mezi avaly stejného stupně vylučuje. Dále upozornila na dílčí otázky, které uvedené rozhodnutí vyvolává a kterým by měla být věnována pozornost. Konkrétně se jedná o stanovení okamžiku vzniku občanskoprávního nároku, vztah občanskoprávního regresu a smě-

nečtěprávního postihu, podmínky, za nichž může zaplativší aval vést proti spoluavalům občanskoprávní regres, ale i okruh osob, vůči nimž může aval vést občanskoprávní regres, a to s ohledem na čl. I § 47 odst. 1 zák. směn. a šek. Závěrem upozornila autorka na riziko, které připuštění subsidiární aplikace občanského zákoníku přináší. Tím je možnost dvojího uspokojení avala, který směnku zaplatil – jednou z titulu směnečného práva, podruhé z titulu práva občanského. S ohledem na uvedené tedy autorka uzavřela, že jakkoli jsou závěry přijaté Nejvyšším soudem v uvedeném rozhodnutí sporné, měly by být hledány hranice možné subsidiární aplikace občanského zákoníku na vztahy mezi avaly stejného stupně. Stanovení těchto hranic by mělo být provázeno myšlenkou, že subsidiární aplikace občanského zákoníku by měla otevírat zaplativšímu avalovi cestu regresu vůči ostatním avalům stejného stupně pro případ, že směnečněprávní postih není možné vést vůbec, nebo jeho vedení není efektivní. Nemělo by se však jednat o nástroj, který by umožnil avalovi, který na směnku zaplatil, obohatit se díky souběžnému uplatnění směnečného postihu a občanskoprávního regresu.

Po skončení diskuse k poslednímu příspěvku poděkoval moderátor všem vystupujícím i posluchačům za účast na konferenci a popřál jim mnoho úspěchů (nejen) v další vědecké činnosti.

Lze uzavřít, že již sedmý ročník doktorandské vědecké konference co do své úspěšnosti navázal na ročníky předchozí. Kromě přednášejících z řad především, ale nikoli výlučně doktorandů věnujících se problematice obchodního práva se konference zúčastnila rovněž řada hostů z praxe i akademické obce, kteří obohatili diskusi o své postřehy a podněty. Pozitivně je třeba hodnotit i zapojení účastníků ze zahraničních univerzit, kteří přítomným zprostředkovali pohled na některé zásadní obchodněprávní problémy optikou jiného než českého právního řádu. Celkově tak lze konferenci hodnotit jako velmi úspěšnou, neboť vystupujícími byly často nastolovány podnětné a v české doktríně mnohdy nepřilíš diskutované otázky obchodního práva po rekodifikaci včetně možných návrhů řešení. Členové katedry obchodního práva Právnické fakulty Univerzity Karlovy proto ještě jednou děkují všem vystupujícím i hostům za účast a věří v pokračování tradice doktorandských konferencí i při osmém ročníku konference, který je plánován na prosinec roku 2019.

Lucie Slavíková* – Jan Flídr** – Pavlína Makulová***

* Mgr. Lucie Slavíková, interní doktorandka katedry obchodního práva Právnické fakulty Univerzity Karlovy. E-mail: lucie.slav@gmail.com.

** Mgr. Jan Flídr, interní doktorand katedry obchodního práva Právnické fakulty Univerzity Karlovy. E-mail: JanFlidr@email.cz.

*** Mgr. Pavlína Makulová, interní doktorandka katedry obchodního práva Právnické fakulty Univerzity Karlovy. E-mail: p.makulova@gmail.com. Tento příspěvek byl zpracován v rámci projektu specifického vysokoškolského výzkumu Univerzity Karlovy *Principy soukromého práva a jejich vyjádření a nalézání v obchodním právu, mezinárodním právu soukromém a medicínském právu* (SVV č. 260 362).